

การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดนครราชสีมา

The Promoting Emotional Intelligence in Lower Secondary School
Students in Nakhon Ratchasima Province

ลาวรรณ ศรีสูงเนิน^{*1} พิสิษฐ์ ศิริรักษ์² คีรินทร์ ตั้งอำพรทิพย์³ จิตเกษม ทองนาค⁴

Lavun Srisungnoen^{*1} Pisit Siriruk² Kirin Tangampornthip³ Chitkasem Thongnak⁴

เหมวรรณ แดงอ่อน⁵ ประสิทธิ์รักษ์ เจริญผล⁶ นุชชฎา ภัทรพัฒนานนท์⁷ สายพิน อัครปัทมานนท์⁸

Hemwan Taengon⁵ Prasittrak Charoenphon⁶ Nutchada Phatphruethanon⁷

Saiphin Akarapatmanon⁸

^{*1}สาขาวิชา สาธารณสุขศาสตร์ สังกัด วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวัน² สำนักอธิการวิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวัน

³สาธารณสุขชำนาญงาน โรงพยาบาลสูงเนิน ⁴⁻⁸ อาจารย์ คณะศิลปศาสตร์ วิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวัน สาขาการศึกษาปฐมวัย

^{*1}Public Health, Science and Technology, Phanomwan College of Technology

²Rector of Phanomwan College of Technology ³Public Health Expert, Suang Noen Hospital

⁴⁻⁸Branch Early childhood education Department Phanomwan College of Technology

ผู้พิมพ์หลัก e-mail: cnrtee@hotmail.com

Received: February 5, 2025

Revised: April 22, 2025

Accepted: April 25, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยภาคตัดขวางนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ความฉลาดทางอารมณ์ 2) การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ ระดับความฉลาดทางอารมณ์ ระดับการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ 3) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครราชสีมา ประชากรเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดนครราชสีมา ปี 2567 จำนวน 1,896 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan สุ่มตัวอย่างตามระดับชั้นภูมิในเขตและโรงเรียน สุ่มตัวอย่างแบบง่ายในระดับชั้นเรียนตามเป้าหมายจำนวน 320 คน หาคุณภาพของเครื่องมือโดย หาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาด้วยวิธีของ Cronbach ผลการศึกษา พบว่า 1) ความฉลาดทางอารมณ์และการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์และการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คือ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง ค่า BMI ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเคยเรียนซ้ำชั้น การมีโรคประจำตัว ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่ใคร รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา อาชีพของครอบครัว ระดับชั้นที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ จำนวนพี่น้องของนักเรียน

นักเรียนเป็นบุตรลำดับที่เท่าไรของพ่อแม่ จำนวนเงินที่ได้มาโรงเรียนต่อวัน และการเก็บออมเงินของนักเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์, การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์, นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Abstract

This cross-sectional research aimed to study 1) The emotional intelligence. 2) The promotion of emotional intelligence, level of emotional intelligence, level of promotion of emotional intelligence. 3) The factors related to emotional intelligence, promotion of emotional intelligence of lower secondary school students in Nakhon Ratchasima Province. The population was lower secondary school students in Nakhon Ratchasima Province in 2024, totaling 1,896 people. The sample group was determined using the ready-made table of Krejcie and Morgan. Sampling was done according to the level of the district and school. Simple random sampling was used at the target classroom level at 320 people. The quality of the instrument was found by finding the alpha coefficient using the Cronbach's method. The results of the study found that.1) The emotional intelligence and promotion of emotional intelligence were at a moderate level. 2) The factors related to emotional intelligence and promotion of emotional intelligence of lower secondary school students were age, weight, height, BMI, academic achievement, repeating a grade, having a chronic disease, where the student currently lives, family income per month, father's highest education level, mother's highest education level, family occupation, the grade the student is currently studying, and the number of siblings of the student. Students' parents' number of children, the amount of money they bring to school per day, and students' savings were statistically significant at .05 level.

Keywords: Emotional Intelligence, Emotional Intelligence promotion, Junior high school students

บทนำ

การพัฒนาเยาวชนจึงเป็นเรื่องที่ประเทศทั่วโลกตระหนักและให้ความสำคัญเยาวชนหรือวัยรุ่นเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า มีศักดิ์ศรีและเปี่ยมด้วยศักยภาพ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นจึงมีความพยายามต่อการพัฒนาเยาวชนมาโดยต่อเนื่อง แต่โดยธรรมชาติของเยาวชน

ที่ต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในขณะที่ยังขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดีพอประกอบกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น โครงสร้างประชากร โครงสร้างครอบครัวและสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเยาวชนส่งผลให้เยาวชนไทยปัจจุบันประสบกับปัญหาหลายอย่างที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเอง หรือบางครั้งอาจจะแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการผิด ๆ (กรมสุขภาพจิต, 2543 ก) การพัฒนาเยาวชนเป็นเรื่องที่ประเทศทั่วโลกตระหนักและให้ความสำคัญเยาวชนหรือวัยรุ่น เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า มีศักดิ์ศรีและเปี่ยมด้วยศักยภาพ เป็นพลังสำคัญในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ดังนั้นจึงมีความพยายามต่อการพัฒนาเยาวชนมาโดยต่อเนื่องแต่โดยธรรมชาติของเยาวชน ที่ต้องการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ในขณะที่ยังขาดวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่ดีพอ ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เช่น โครงสร้างประชากร โครงสร้างครอบครัวและสภาพแวดล้อม การเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งเหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการพัฒนาเยาวชนส่งผลให้เยาวชนไทยปัจจุบันประสบกับปัญหาหลายอย่างที่ไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยตนเองหรือบางครั้งอาจจะแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการผิด ๆ (กรมสุขภาพจิต, 2543 ข) ระบบการศึกษาในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการพัฒนาเยาวชนเพื่อให้เติบโตเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าแก่สังคม โดยเฉพาะการให้ความสำคัญในเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) พบว่าบุคคลที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตขึ้นอยู่กับความฉลาดทางสติปัญญาร้อยละ 20 เปอร์เซนต์ และความฉลาดทางอารมณ์ร้อยละ 80 ความต้องการความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นพื้นฐานของมนุษย์ ทั้งนี้เชื่อกันว่าความสำเร็จของการดำเนินชีวิต หรือการทำงานให้ประสบความสำเร็จต้องประกอบด้วยความฉลาดทางสติปัญญา (Intelligence Quotient) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) และความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) (กรมสุขภาพจิต, 2543 ก)

ความสำเร็จและความก้าวหน้าของคนเกิดจากเชาวน์ปัญญา (Intelligence Quotient) หรือ ไอคิว (IQ) เป็นความฉลาดทางด้านการคิด การใช้เหตุและผลการคิดวิเคราะห์และการคำนวณ การเชื่อมโยงทำให้คนเราใช้ความคิดที่ถูกต้องสามารถแก้ปัญหาได้แต่ปัจจุบันนักจิตวิทยาเชื่อกันใหม่ว่าเชาวน์ปัญญาเป็นส่วนประกอบหนึ่งเท่านั้น ความฉลาดทางอารมณ์(Emotional Quotient) ซึ่งมีส่วนผลักดันให้คนเราประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างแท้จริง (Goleman, 1998) ความฉลาดทางอารมณ์ หมายถึง ความสามารถในการตีความหมายความเข้าใจและจัดการอารมณ์ของทั้งตัวเองและคนรอบข้างได้ เป็นเรื่องของการควบคุมสติ อารมณ์ภายใต้ความกดดันการช่วยให้ผู้อื่นรู้สึกสบายใจเป็นความฉลาดที่ต่างไปจากความฉลาดทางปัญญาซึ่งเน้นความสามารถทางภาษา ตรรกวิทยา และคณิตศาสตร์ ผู้มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะทำงานและใช้ชีวิตอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ดีมีโอกาสประสบความสำเร็จและไม่มีความทุกข์และความฉลาดทางอารมณ์คือ ความสามารถในการเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นและมีมนุษยสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างฉลาด ทั้งนี้ นักจิตวิทยาค้นพบว่าความฉลาดทางอารมณ์ เป็นเรื่องของทักษะ (Skill) ซึ่งไม่ใช่เรื่องของพันธุกรรม (Gene) ดังนั้นความฉลาดทางอารมณ์จึงสามารถเพิ่มพูนได้โดยการเรียนรู้ คนที่ประสบผลสำเร็จงานการงาน คือ คนที่

สามารถทำงานและสามารถพัฒนาตนเองตามความต้องการ และบรรลุวัตถุประสงค์และมีความสามารถในการติดต่อสื่อสารและเข้ากับคนในองค์กรได้ดีกว่า (Goleman, 1998)

สำหรับประเทศไทยกระทรวงสาธารณสุขกรมสุขภาพจิต ได้ทำการศึกษาค้นคว้าและพัฒนาแนวคิด และเกณฑ์การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ในเด็กไทยใน 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง และด้านสุข ซึ่งสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 ที่มุ่งเน้นพัฒนาด้านการจัดการศึกษาจะต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นองค์รวมทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กล่าวคือ ระบบการศึกษา มุ่งเน้นที่จะผลิตผู้เรียนให้มีคุณลักษณะที่ “ดี เก่ง และมีความสุข” ตระหนักถึงคุณลักษณะของการพัฒนาสติปัญญา ร่วมกับการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ที่สามารถสร้างทรัพยากรของชาติให้มีความพร้อมในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นความสุขโดยพัฒนาตั้งแต่การศึกษาระดับปฐมวัยจนถึงระดับอุดมศึกษาเพื่อก้าวสู่การเป็นผู้ใหญ่อย่างมีคุณภาพ (กรมสุขภาพจิต, 2544)

ด้วยเหตุนี้ ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาเรื่อง การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อการช่วยเหลือนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น พ่อแม่ ผู้ปกครองครอบครัว ครูอาจารย์โดยนำมาเป็นส่วนหนึ่งในการประเมิน การวางแผนและให้การช่วยเหลือ การเฝ้าระวังและป้องกันภาวะด้อยความฉลาดทางอารมณ์โดยการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ มีแนวทางในการให้ความรู้และเพิ่มทักษะสำหรับเด็ก ผู้ปกครองและครอบครัว ให้มีพฤติกรรม การเฝ้าระวังและป้องกันภาวะด้อยความฉลาดทางอารมณ์ของเด็ก มีแนวทางให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวังส่งเสริมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ให้เด็กนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ให้มีพฤติกรรมในการเฝ้าระวังและป้องกันภาวะด้อยความฉลาดทางอารมณ์อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพสามารถนำสารสนเทศที่เกี่ยวข้องไปใช้วางแผนสนับสนุนและพัฒนาระบบการบริการ การดูแลสุขภาพกาย สุขภาพจิต เด็กได้อย่างมีประสิทธิภาพ และจะเป็นข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยเพิ่มเติมต่อไป

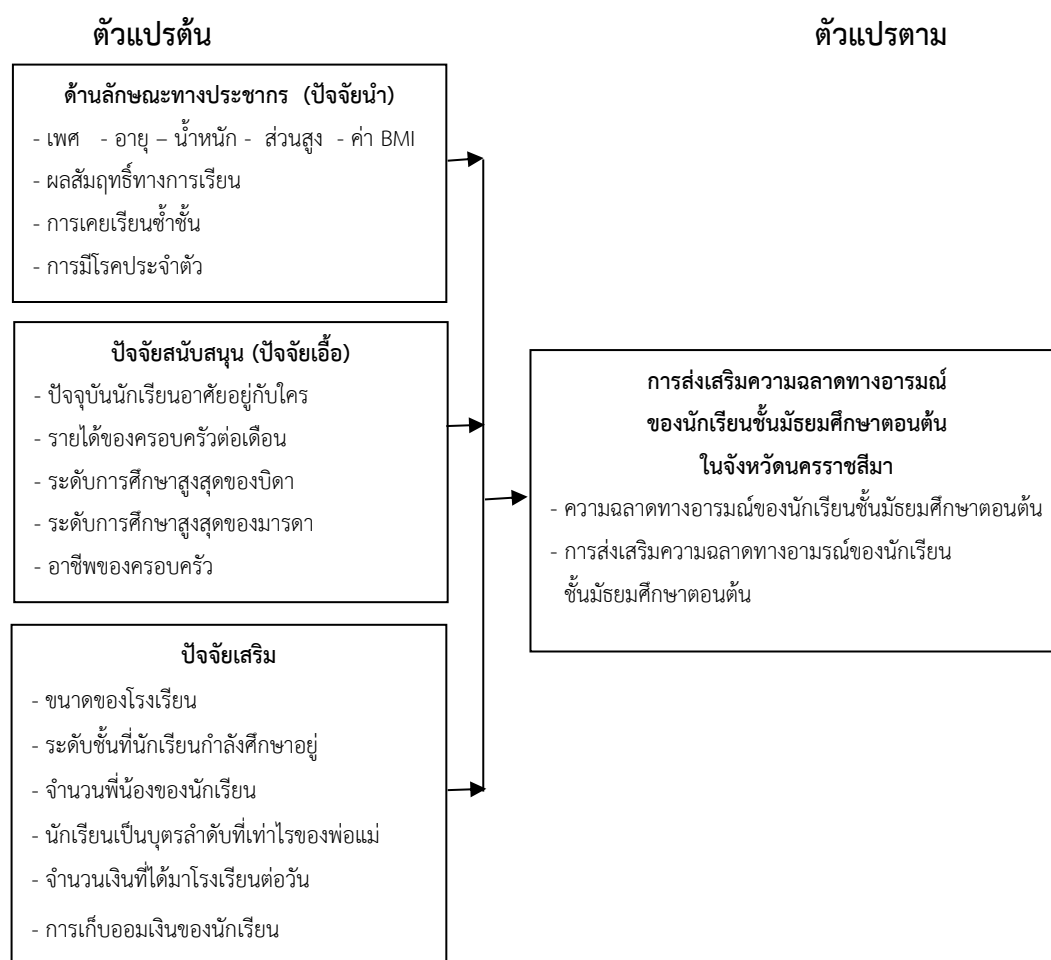
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์และการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดนครราชสีมา
2. ศึกษาระดับความฉลาดทางอารมณ์และระดับการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดนครราชสีมา
3. ศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในจังหวัดนครราชสีมา

กรอบแนวคิดของการวิจัย

การกำหนดปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 ในจังหวัดนครราชสีมา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดทฤษฎี PRECEDE Model หรือ PRECEDE Framework ของ Lawrence W.Green (1991) ใช้โดยได้กำหนด ปัจจัยนำ คือ ด้านคุณลักษณะทางประชากรประกอบด้วย เพศ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง ค่า BMI ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเคยเรียนซ้ำชั้น การมีโรคประจำตัว ปัจจัยสนับสนุน คือปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับใคร รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา อาชีพของครอบครัว และปัจจัยเสริม คือ ขนาดของโรงเรียน ระดับชั้นที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ จำนวนพี่น้องของนักเรียน นักเรียนเป็นบุตรลำดับที่เท่าไร ของพ่อแม่ จำนวนเงินที่ได้มาโรงเรียนต่อวัน การเก็บออมเงินของนักเรียน ตัวแปรตาม คือ ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ดังภาพที่ 1

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

การดำเนินการวิจัย

รูปแบบการวิจัย การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิจัยภาคตัดขวาง (Cross-sectional survey)

ประชากร เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา จำนวน 32 อำเภอ จำนวน 7 เขตการศึกษา ซึ่งเป็นโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา จำนวน 1,896 คน

กลุ่มตัวอย่าง เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ในปีการศึกษา 2567 เพศชาย เพศหญิง และยินดีให้ความร่วมมือตอบแบบสอบถามของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 320 คน ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ Krejcie and Morgan (1970) เลือกกลุ่มตัวอย่างแบบอาศัยทฤษฎีความน่าจะเป็นโดยการสุ่มตามระดับชั้นภูมิ (Stratified random sampling) แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นเขตการศึกษา ทำการสุ่มตัวอย่างแต่ละเขตการศึกษาอย่างเป็นสัดส่วน จากนั้นเลือกตัวอย่างโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2553) ในจำนวนแต่ละโรงเรียนจำแนกตามชั้นเรียนจนครบตามจำนวนเป้าหมาย จำนวน 320 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม ประกอบด้วย 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 19 ข้อ เป็นแบบเติมคำลงในช่องว่างและเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 การประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 52 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ คะแนนเต็ม 208 คะแนน

ส่วนที่ 3 การประเมินการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จำนวน 50 ข้อ เป็นแบบเลือกตอบ 5 ระดับ คะแนนเต็ม 250 คะแนน

เกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน

การแปลความหมายคะแนน โดยการอิงเกณฑ์ของ Benjamin Bloom (Bloom, 1976 อ้างใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2553) ดังนี้

เกณฑ์ในการแปลความหมายคะแนน

คะแนน	ร้อยละ	ระดับความฉลาดทางอารมณ์
138.68 – 208.00	ร้อยละ 80.00 – 100.00	ระดับสูง
69.34 – 138.67	ร้อยละ 60.00 – 79.99	ระดับปานกลาง
00.00 – 69.33	ร้อยละ 00.00 – 59.99	ระดับต่ำ

คะแนน	ร้อยละ	ระดับการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์
166.68 – 250.00	ร้อยละ 80.00 – 100.00	ระดับสูง
83.34 – 166.67	ร้อยละ 60.00 – 79.99	ระดับปานกลาง
00.00 – 83.33	ร้อยละ 00.00 – 59.99	ระดับต่ำ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามในส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป สร้างเครื่องมือตามกรอบแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แบบสอบถาม ในส่วนที่ 2 - 3 ตรวจสอบเนื้อหาและความถูกต้องของแบบสอบถามโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ โดยหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (content validity) การหาความตรงตามโครงสร้าง (construct validity) และการหาความตรงเชิงสัมพันธ์กับเกณฑ์ (criterion-related validity) จึงนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อให้มีความชัดเจนของเนื้อหา ความเหมาะสมด้านภาษา ที่กรุณาให้คำแนะนำ แก้ไข และตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา จนทำให้การศึกษาครั้งนี้ครั้งนี้สมบูรณ์ ทดลองใช้แบบสอบถาม (Try out) กับนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น ที่มีใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อดูการใช้ภาษา ความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมาย และความต่อเนื่องของคำถาม เพื่อความพร้อมในการเก็บข้อมูลจริง (บุญชม ศรีสะอาด, 2553). หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha coefficient) ด้วยวิธีของ Cronbach (สุวิมล ติรกานันท์, 2549) ถ้าค่าสัมประสิทธิ์แอลฟามีค่าเท่ากับหรือมากกว่า .70 ขึ้นไป ถือว่าเครื่องมือมีคุณภาพ สามารถนำไปใช้ในงานวิจัย

วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ทำหนังสือขออนุญาตจริยธรรมของการวิจัยในมนุษย์ หลังจากได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมของการวิจัยในมนุษย์จากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดนครราชสีมา ตามเลขที่โครงการวิจัย NRPH 052 วันที่รับรอง 5 เมษายน 2567 แล้ว จึงดำเนินการเก็บข้อมูลระหว่างวันที่ 1 กรกฎาคม 2567 ถึง 31 สิงหาคม 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป สถิติเชิงพรรณนา จำนวน ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติเชิงอนุมาน เป็นการวิเคราะห์ความสัมพันธ์โดยใช้การทดสอบไคสแควร์ (chi – square test) กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผลการวิจัย

ตารางที่ 1 การจัดระดับความฉลาดทางอารมณ์และระดับการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์

รายการ (n=382)	Mean	S.D.	Min.	Max.	การจัดระดับ
ความฉลาดทางอารมณ์	11.19	15.93	71.00	163.00	ระดับปานกลาง
การเสริมความฉลาดทางอารมณ์	47.59	28.19	66.00	218.00	ระดับปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ความฉลาดทางอารมณ์ ไม่พบอยู่ระดับต่ำ อยู่ระดับปานกลางร้อยละ 77.19 และอยู่ระดับสูงร้อยละ 22.81, $\bar{X}$ = 126.36, S.D = 15.93 Min=71.00, Max = 163.00) และการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 1-3 การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์อยู่ระดับต่ำร้อยละ 1.87 อยู่ระดับปานกลางร้อยละ 74.69 และ อยู่ระดับสูงร้อยละ 23.44 ($\bar{X}$ = 147.59, S.D = 28.19, Min=66.00, Max = 218.00)

ตารางที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยนำ ปัจจัยเอื้อ และปัจจัยเสริม กับความฉลาดทางอารมณ์ และการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์

ปัจจัย	ความฉลาดทางอารมณ์		การส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์	
	χ^2	P-value	χ^2	p-value
ปัจจัยนำ				
เพศ	12.20	.42	15.72	.84
อายุ	81.84	.01*	11.17	.02*
น้ำหนัก	77.54	.01*	10.17	.01*
ส่วนสูง	40.20	.01*	61.41	.01*
ค่า BMI	15.56	.00*	23.54	.01*
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	98.68	.01*	15.87	.01*
การเคยเรียนซ้ำชั้น	14.47	.03*	21.33	.06
การมีโรคประจำตัว	28.29	.01*	32.33	.01*
ปัจจัยเอื้อ				
ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับใคร	76.63	.01*	10.53	.01*
รายได้ของครอบครัวต่อเดือน	30.06	.01*	48.21	.01*
ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา	10.42	.01*	11.59	.01*
ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา	94.85	.01*	13.51	.01*
อาชีพของครอบครัว	47.57	.02*	82.89	.04*
ปัจจัยเสริม				
ขนาดของโรงเรียน	20.55	.03*	27.89	.06
ระดับชั้นที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่	32.61	.01*	32.61	.02*
จำนวนพี่น้องของนักเรียน	10.55	.01*	15.47	.01*
นเป็นบุตรลำดับที่เท่าไรของพ่อแม่	71.94	.01*	97.90	.01*
จำนวนเงินที่ได้มาโรงเรียนต่อวัน	18.21	.01*	30.28	.01*
การเก็บออมเงินของนักเรียน	50.86	.01*	65.18	.02*

* = $P < .05$

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง ค่า BMI ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเคยเรียนซ้ำชั้น การมีโรคประจำตัว ปัจจุบัน นักเรียนอาศัยอยู่ใคร รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา อาชีพของครอบครัว ขนาดของโรงเรียน ระดับชั้นที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ จำนวนพี่น้องของนักเรียน นักเรียนเป็นบุตรลำดับที่เท่าไรของพ่อแม่ จำนวนเงินที่ได้มาโรงเรียนต่อวัน การเก็บออมเงินของนักเรียน และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ อายุ น้ำหนัก ส่วนสูง ค่า BMI ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเคยเรียนซ้ำชั้น การมีโรคประจำตัว คือปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่ใคร รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา อาชีพของครอบครัว ระดับชั้นที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ จำนวนพี่น้องของนักเรียน นักเรียนเป็นบุตรลำดับที่เท่าไรของพ่อแม่ จำนวนเงินที่ได้มาโรงเรียนต่อวันการเก็บออมเงินของนักเรียน

อภิปรายผล

พบว่านักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ที่ระดับปานกลางสอดคล้องกับการศึกษาของขจร บุตรแสงโคตร (2564) ความฉลาดทางอารมณ์ของครู โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับลววรรณ ศรีสูงเนิน และพิสิษฐ์ ศิริรักษ์ (2564) ที่พบว่านักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปานกลาง ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของณรมา วรกลั่น และวิชณพงษ์ โพธิ์พิรุฬห์ (2560) พบว่า ระดับความฉลาดทางอารมณ์ของหัวหน้างานในองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลาภาพรวมอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับพรพรรณ หาญณรงค์และคณะ (2563) ที่พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับปกติ ไม่สอดคล้องกับประภาศ ปานเจียง (2558) ที่พบว่านักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลาที่มีความฉลาดทางอารมณ์โดยภาพรวม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของ ภูมิวรพล กุณทา (2562) ที่พบว่าความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนเดินเรือพาณิชย์ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของศรินทิพย์ เหล็กสูงเนิน (2561) ที่พบว่านักศึกษาชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยศิลปากร พระราชวังสนามจันทร์มีความฉลาดทางอารมณ์อยู่ในระดับค่อนข้างสูงทั้งโดยรวมและรายด้าน ไม่สอดคล้องกับ King (1992) ที่พบว่าความฉลาดทางอารมณ์กับผู้นำโรงเรียนที่จบปริญญาโทและปริญญาเอกที่เข้าอบรมเพื่อเตรียมเป็นผู้บริหารโรงเรียนอยู่ระดับสูง

พบว่าปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนคืออายุ น้ำหนัก ส่วนสูง ค่า BMI ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การเคยเรียนซ้ำชั้น การมีโรคประจำตัว คือ ปัจจุบันนักเรียนอาศัยอยู่กับใคร รายได้ของครอบครัวต่อเดือน ระดับการศึกษาสูงสุดของบิดา ระดับการศึกษาสูงสุดของมารดา อาชีพของครอบครัว ระดับชั้นที่นักเรียนกำลังศึกษาอยู่ จำนวนพี่น้องของนักเรียน นักเรียนเป็นบุตรลำดับที่เท่าไรของพ่อแม่ จำนวนเงินที่ได้มาโรงเรียนต่อวัน การเก็บออมเงินของนักเรียน สอดคล้องกับการศึกษา

ของขจร บุตรแสงโคตร (2564) ที่พบว่าครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4 คือ เพศ อายุ ไม่สอดคล้องกับการศึกษาของวิทยาลัยพระ ศรีรัตน์และคณะ (2564) ที่พบว่าปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความฉลาดทางอารมณ์ของบุคคลในองค์กร คือ การอบรมเลี้ยงดู บุคลิกภาพ การใช้อำนาจและ แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ การศึกษาของเจนรพ เบี้ยฟู (2561) ที่พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์คือ ความสำเร็จในการทำงาน การศึกษาของ King (1992) ที่พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์คือประสบการณ์การเป็นผู้นำ การศึกษาของ Manhart (1998) ที่พบว่าปัจจัยที่สัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์คือ ความสำเร็จในการทำงานวิจัย การศึกษาของ Natalie & et al.(2010) ที่พบว่าอายุไม่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์

จากการวิจัยพบว่าความฉลาดทางอารมณ์และการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอยู่

ระดับปานกลางสถานศึกษาผู้ปกครอง คนในครอบครัวหรือตัวนักเรียนเองควรมีการพัฒนาให้ความฉลาดทางอารมณ์เนื่องจากความฉลาดทางอารมณ์ มีคุณประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของบุคคลทุกระยะและต่อเนื่อง ดังนี้ 1) ด้านตนเอง บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะเป็นผู้ที่เรียนหนังสือเก่ง เพราะมีสมาธิในการเรียน รักการศึกษาค้นคว้าหาความรู้ สามารถปรับอารมณ์ของตนเองได้อย่างเหมาะสม ทำให้มีความสุขตามอัตภาพ เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็จะเป็นผู้ที่มีเป้าหมายในชีวิต รู้จักปรับตนเองอยู่เสมอ รู้และเข้าใจตนเอง สามารถตัดสินใจเลือกสิ่งต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ตลอดจนสามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสบผลสำเร็จ 2) ด้านครอบครัว บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นผู้ที่มีความเห็นอกเห็นใจและเข้าใจผู้อื่น สามารถแก้ไขปัญหาคความขัดแย้งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดีสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับบุคคลอื่นและสมาชิกในครอบครัว อันจะทำให้ตนเองและครอบครัวมีความสุข 3) ด้านสังคม บุคคลที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นผู้ที่มีความสามารถลดข้อขัดแย้งต่าง ๆ ได้ทำให้การเอารัดเอาเปรียบและความเห็นแก่ตัวในสังคมลดน้อยลง สามารถสร้างความรักใคร่ปรองดอง คิดถึงใจเขาใจเรา ทำให้สังคมมีความสุข (เทิดศักดิ์ เดชคง, 2542) นอกจากนี้ การนำหลักการของความฉลาดทางอารมณ์ (E.Q) ไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันและในการทำงานจะก่อให้เกิดประโยชน์กับบุคคลในด้านต่าง ๆ ดังนี้ 1) พัฒนาการด้านอารมณ์ และบุคลิกภาพของเด็ก ความฉลาดทางอารมณ์มีบทบาทสำคัญในการกำหนดบุคลิกภาพที่พึงประสงค์เสริมสร้างวุฒิภาวะทางอารมณ์ที่เจริญสมวัยสร้างความสามารถในการปรับตัว การแก้ไขปัญหา ความเครียดและความกดดันในชีวิตในสถานการณ์ที่มีการแข่งขันได้ดี 2) การสื่อสาร การแสดงความรู้สึกและอารมณ์ของตน ความฉลาดทางอารมณ์ช่วยให้บุคคลเป็นผู้ที่ยิ้มแย้มแจ่มใสเข้าใจความรู้สึกและอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นรับฟังปัญหาของผู้อื่นอย่างตั้งใจไม่รู้สึกแปลกแยกจากบุคคลอื่นและสังคม ตลอดจนสามารถปฏิบัติตนได้ถูกต้องตามกาลเทศะ 3) การปฏิบัติงานในการทำงาน ความฉลาดทางอารมณ์เกื้อหนุนการยอมรับ ความคิดริเริ่ม แลก่อให้เกิดการสร้างผลิตผลที่สนองเป้าหมายของหน่วยงานหรือองค์กรทั้งนี้เพราะผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์สามารถลดความขัดแย้งระหว่างผู้ร่วมงานลงสามารถติดต่อประสานงานกับบุคคลอื่นได้เป็นอย่างดียอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น และสามารถปรับตัวปรับใจต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไปได้เป็นอย่างดี 4) การให้บริการ ผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์มักมี

แนวโน้มในการให้บริการแก่ผู้ที่มารับบริการหรือลูกค้า ชอบทำความรู้จักกับลูกค้า รับฟังความต้องการของลูกค้า ตลอดจนมีความจงรักภักดีในการใช้สินค้าและบริการของหน่วยงาน 5) การบริหารจัดการความฉลาดทางอารมณ์ช่วยส่งเสริมอรรถประโยชน์ของความเป็นผู้นำที่มีศิลปะในการรู้จักใช้คนและครองใจคนได้ ผู้นำที่มีความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นผู้ที่คำพูดและการกระทำตรงกัน มีความซื่อสัตย์สุจริต และเที่ยงตรง มักกล้าแสดงออกอย่างเหมาะสมและถูกกาลเทศะ สามารถพูดโน้มน้าวผู้อื่นให้ทำในสิ่งที่ตนต้องการได้สำเร็จ ทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรักในงาน และรักองค์กรมากขึ้น 6) การเข้าใจชีวิตของตนเองและผู้อื่น การศึกษาเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์ทำให้บุคคลเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่น สามารถมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นได้อย่างราบรื่น ทำให้ตนเองและครอบครัวมีความสุขกล่าวโดยสรุปความฉลาดทางอารมณ์เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของบุคคลทั้งในด้านการเรียน การทำงาน และการดำเนินชีวิต ทำให้บุคคลสามารถทำงานได้ประสบความสำเร็จและมีความสุข ทำให้ครอบครัวและสังคมเจริญก้าวหน้าอย่างสร้างสรรค์และสงบสุข (วีระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2551)

เพื่อให้นักเรียนมีความฉลาดทางอารมณ์ และส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 3 ด้าน คือ ด้านดี ด้านเก่ง ด้านสุข โดยด้านดีหมายถึง ความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเองรู้จักเห็นใจผู้อื่น และมีความรับผิดชอบต่อส่วนร่วม ซึ่งความสามารถในการควบคุมอารมณ์และความต้องการของตนเอง รู้อารมณ์และความต้องการของตนเอง ควบคุมอารมณ์และความต้องการได้ แสดงออกอย่างเหมาะสม ความสามารถในการเห็นใจผู้อื่น ใส่ใจผู้อื่น เข้าใจและยอมรับผู้อื่น แสดงความเห็นใจอย่างเหมาะสม ความสามารถในการรับผิดชอบ รู้จักการให้ รู้จักการรับ รู้จักรับผิดชอบ รู้จักให้อภัย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม เก่ง หมายถึง ความสามารถในการรู้จักตนเอง มีแรงจูงใจ สามารถตัดสินใจ แก้ปัญหาและแสดงออกได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ความสามารถในการรู้จักและสร้างแรงจูงใจให้ตนเอง รู้ศักยภาพของตนเอง สร้างขวัญและกำลังใจให้ตนเอง ได้ มีความมุ่งมั่นที่จะไปให้ถึงเป้าหมาย ความสามารถในการตัดสินใจและแก้ปัญหา รับรู้และเข้าใจปัญหา มีขั้นตอนในการแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม มีความยืดหยุ่น ความสามารถในการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น รู้จักการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น กล้าแสดงออกอย่างเหมาะสม แสดงความเห็นที่ขัดแย้งได้อย่างสร้างสรรค์ สุข หมายถึง ความสามารถในการดำเนินชีวิตอย่างเป็นสุข มีความภูมิใจในตนเองพอใจในชีวิต และมีความสุขสงบทางใจ ความภูมิใจในตนเอง เห็นคุณค่าในตนเอง เชื่อมมั่นในตนเอง ความพึงพอใจในชีวิต รู้จักมองโลกในแง่ดี มีอารมณ์ขัน พพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่ ความสงบทางใจ มีกิจกรรมที่เสริมสร้างความสุข รู้จักผ่อนคลาย มีความสงบทางจิตใจ จากองค์ประกอบข้างต้น สามารถสรุปได้ว่า ความฉลาดทางอารมณ์ = เข้าใจตนเอง + เข้าใจผู้อื่น + แก้ไขความขัดแย้งได้ - เข้าใจตนเอง ---> เข้าใจอารมณ์ความรู้สึก และความต้องการในชีวิตของตนเอง - เข้าใจผู้อื่น ---> เข้าใจอารมณ์ความรู้สึกของผู้อื่น และสามารถแสดงออกมาได้อย่างเหมาะสม - แก้ไขความขัดแย้งได้ ---> เมื่อมีปัญหาสามารถแก้ไขจัดการให้ผ่านพ้นไปได้อย่างเหมาะสม ทั้งปัญหาความเครียดในใจ หรือปัญหาที่เกิดจากการขัดแย้งกับผู้อื่น หรือความฉลาดทางอารมณ์ คือ ฉลาดคิด สามารถควบคุมความคิดได้คิดในทางที่ดีคิดแง่บวกและคิดอย่างสร้างสรรค์ ฉลาดพูด รู้จักพูดรู้ว่าอะไร

ควรพูดและอะไรไม่ควรพูดเลือกพูดในสิ่งที่ดีมีประโยชน์ โดยหลีกเลี่ยงคำพูดที่อาจจะทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อนได้ ฉลาดทำ “ทำเป็น” ไม่ใช่แค่ “ทำได้” มีความรู้ความเชี่ยวชาญในงานนั้นๆ และ กระทำในสิ่งที่ “ถูกต้อง” ไม่ใช่ “ถูกใจ” โดยคำนึงถึงความถูกต้องทางจริยธรรม (กรมสุขภาพจิต, 2543 ก)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะสำหรับการปฏิบัติ ด้านนโยบาย ควรมีแผนงานโครงการให้เกิดความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการประเมินและการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์แก่เด็กนักเรียน บุคลากรทุกระดับในสถานศึกษา ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไปอย่างต่อเนื่อง ด้านการปฏิบัติ ควรเพิ่มทักษะในการจัดกิจกรรมการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ แก่เด็กนักเรียน บุคลากรทุกระดับในสถานศึกษา ผู้ปกครองและประชาชนทั่วไปอย่างต่อเนื่อง ด้านการมีส่วนร่วม ควรเผยแพร่ผลการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการประเมินความฉลาดทางอารมณ์และการจัดกิจกรรมส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์และการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์แก่ประชาชนในชุมชน สถาบัน องค์การภาครัฐและเอกชน ให้รับทราบและตระหนักถึงความเป็นจริงของแต่ละกลุ่มตัวอย่างเพื่อความร่วมมือในการส่งเสริมสนับสนุนและดำเนินการให้เกิดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรเพิ่มพื้นที่และกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย เช่น นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ครู อาจารย์และบุคลากรสนับสนุนด้านต่าง ๆ ในสังกัดอื่น ๆ สถาบันอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป เป็นต้น ควรมีการศึกษาปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความฉลาดทางอารมณ์และการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ ในกลุ่มอื่น เช่น นักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย ครู อาจารย์และบุคลากรสนับสนุนด้านต่างๆ ในสังกัดอื่นๆ สถาบันอุดมศึกษาและประชาชนทั่วไป ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง บุคลากรที่เกี่ยวข้องและผู้บริหารสถานศึกษาในการส่งเสริมความรู้ ทักษะ และพฤติกรรมการเพิ่มความฉลาดทางอารมณ์ พฤติกรรมการส่งเสริมการจัดกิจกรรมส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

เอกสารอ้างอิง

- กรมสุขภาพจิต. (2543). **คู่มือความฉลาดทางอารมณ์**. กรุงเทพมหานคร: ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.
- กรมสุขภาพจิต. (2543ก). **คู่มือความฉลาดทางอารมณ์**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงสาธารณสุข.
- กรมสุขภาพจิต. (2543ข). **อีคิว : ความฉลาดทางอารมณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: สำนักพัฒนาสุขภาพจิต กรมสุขภาพจิต.
- กรมสุขภาพจิต. (2544). **รายงานการวิจัยการพัฒนาแบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์สำหรับประชาชนไทย อายุ 12-60 ปี**. นนทบุรี: วังมณีโปรดักชั่น.

- ขจร บุตรแสงโคตร. (2564). **ปัจจัยที่มีผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของครูโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4**. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยครูสุริยเทพ บัณฑิตวิทยาลัย. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยรังสิต.
- เจนรพ เบี้ยฟู. (2561). **ความฉลาดทางอารมณ์ ความสนิทสนมกับเพื่อนร่วมงาน แรงบันดาลใจการสื่อสาร และความก้าวหน้าในอาชีพที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการทำงานของพนักงานบริษัทเอกชนในเขตสื่ลมกรุงเทพมหานคร**. การค้นคว้าอิสระ หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต. ปทุมธานี : มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.
- ณรมา วรกลั่น และวิษณุพงษ์ โพธิ์พิรุฬห์. (2560). **อิทธิพลของความฉลาดทางอารมณ์ของหัวหน้างานต่อความพึงพอใจในหัวหน้างานและการรับรู้ประสิทธิผลของหัวหน้างาน: การศึกษาความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่องค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดสงขลา**. วิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิตวิทยาการจัดการ. สงขลา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- เทอดศักดิ์ เดชคง. (2542). **ความฉลาดทางอารมณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: มติชน.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพมหานคร: สุริยาสานการพิมพ์.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. (2553). **สถิติวิเคราะห์เพื่อการวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพมหานคร: จามจุรีโปรดักท์.
- ประภาศ ปานเจียง. (2558). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์และรูปแบบการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในจังหวัดสงขลา**. รายงานวิจัย สาขาวิชาศึกษาทั่วไป คณะศิลปศาสตร์และศึกษาศาสตร์. สงขลา: มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- พรพรรณ หาญณรงค์ ภัทราพร จิไรโหมไทย ยงยุทธ ศรีบุญครอง สิริยากรณ์ พลบุตร สุทธิดาภรณ์ หอมอ่อน และปรีชา สุวรรณทอง. (2563). **ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในพื้นที่ ตำบลอ่างศิลา อำเภอเมือง จังหวัดชลบุรี**. วารสารวิจัยและพัฒนาระบบสุขภาพ, 13(1), 136-144.
- ภูมิวรพล กุณฑา. (2563). **ความฉลาดทางอารมณ์ที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิตของนักเรียนเดินเรือพาณิชย์ ศูนย์ฝึกพาณิชย์นาวี**. วิทยานิพนธ์หลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ก แบบ ก 2 ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต. ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย. นครปฐม: มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- ลาวรรณ ศรีสูงเนิน และพิสิษฐ์ ศิริรักษ์. (2564). **ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับความสามารถในการเผชิญและฝ่าฟันอุปสรรคของนักศึกษาวิทยาลัยเทคโนโลยีพนมวันท์ ตำบลบ้านโพธิ์ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา**. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ ครั้งที่ 9 “การสร้างสรรค์ นวัตกรรม เพื่อเสริมสร้างวิถีชีวิตใหม่”, 2, 14-23.
- วลัยพร ศรีรัตน์ สุขุม เฉลยทรัพย์ และชนะศึก นิชานนท์. (2564). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์**. Journal of Roi Kaensarn Academi, 6(10) : 408-422.

- วีระวัฒน์ บัณฑิตามัย. (2551). **เชาว์อารมณ์ (E.Q.) : ดัชนีความสุขและความสำเร็จของชีวิต**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ศรินทิพย์ เหล็กสูงเนิน. (2561). **ความฉลาดทางอารมณ์ของนักศึกษาชั้นปี ที่ 1. วิทยานิพนธ์ ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย. นครปฐม : มหาวิทยาลัยศิลปากร.**
- สุวิมล ตีรกานันท์. (2549). **การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ**. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Bloom, Benjamin S. (1976). **Taxonomy of Education Objective, Handbook I: Cognitive Domain**. New York: David Mckay.
- Goleman, D. (1998). **Working with emotional intelligence**. New York: Bantum Book.
- Green, L.W. & Kreuter, M.W. (1991). **Health Promotion Planning: An Educational and Environment Approach**. California: Mayfield Publishing.
- King, M.I. (1992). Extraordinary leaders in education: Understanding transformational leadership. **Journal of Educational Research**, 85(5), 303-311
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and psychological measurement**, 30(3) : 607-610.
- Manhart, S. F. (1998). **Emotional Intelligence: An Alternative Explanation of Career Success. Development of Multicomponatial Theory of Emotional Intelligence and its Relationship to Interview Outcomes (Affect)**. Dissertation, Ph.D. (Library and Information Science). Tampa: University of South Florida.
- Natalie L. & et al. (2010). The Effects of Emotional Intelligence, Age, work Experience, and Academic Performance. **Research in Higher Education Journal**. 6(9), 1-18.